

ՊԱՇՏՈՆԻԿԱՆ ՀՐԱՄԱԿՈՒԹԵԿԱԲ
Ա.ՀԴ.Յ. ՊԱՏՐՈՒԹՅԱՆ

Ա.ՏԵՇԱ.ԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

ԱԶԳԱԾԻՆ ՀԱՌԱՋՎԱԾ

ՔԱՅԼԻՑ 1879 ԱՄՆ

ՀԱՅԱՍ Ի.

9 ՄԱՐՏ 1879

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՏՊԱԴՐՈՒԹԻՒՆ Մ. Կ. ԱԱՐԵՎԱՆ

1879

Ա Զ Գ Ա Յ Ի Ն Ժ Ո Ղ Ո Վ

ՔԱՅԱԿԱՆ 1879 ԱՄՓ

ԴԻՄԱՆՑ Ա.ԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ.ԱՅ

ՄԱՅՐ ԴԻԽԱՆ

Սահման փաշու Արթուրեան	Ա. Ատեմապիս
Տիգրան էֆէնտի Եւլուսովեան	Բ. *
Մկրտիչ էֆէնտի Մէլիքեան	Ա. Ատեմադպիր
Առաջ էֆէնտի Տէրյանց	Բ. *

ՀԵՇՆՀԱՍՈՒԹԵԱՆ ԴԻԽԱՆ

Մատթէոս Եպիսկոպոս Խաղիրլեան	Ա. Ատեմապիս
Արքու գարզուպետ Ալյանեան	
Անելքելին էֆէնտի Մանուկեան	

ԳԱՄԱՍԻԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ԴԻԽԱՆ

Խորէն Արքեպիսկոպոս Եպոր-պէյ	Ա. Ատեմապիս
Գէորգ էֆէնտի Արքուլուն	
Գէորգ էֆէնտի Մթիմարանեան	

ԿԱԼՈՒԱԾՈՅ ԴԻԽԱՆ

Յովհաննէս էֆէնտի Խառեան	Ա. Ատեմապիս
Մինաս էֆէնտի Գալուստանէան	
Պօղնս էֆէնտի Ժամակոչեան	

ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԵԱՆ ԴԻԽԱՆ

Խարագետ էֆէնտի Շահապաղեան	Ա. Ատեմապիս
Յարութիւն էֆէնտի Մէրեէմ-Գուլի	
Սակիան էֆէնտի Փափաղեան	

ՀԱՄԱՐԱԿՈՒԱԾՈՒԹԵԱՆ ԴԻԽԱՆ

Առաքել էֆէնտի Ամբուն-Տիւրի	Ա. Ատեմապիս
Մատթէոս էֆէնտի Աւելիսանեան	
Յակոբ էֆէնտի Արշակ	

ԻՐԱԿԱԱՐՈՒԹԵԱՆ ԴԻԽԱՆ

Կարագետ Եպիսկոպոս Սերովիեան	Ա. Ատեմապիս
Սահման էֆէնտի Արշակ	
Տօրթօր էֆէնտի Արշակ	

ՆԱԽԱԶԵՄՈՒՆՈՒԹԵԱՆ ԴԻԽԱՆ

Յովհաննէս էֆէնտի Պօղանէան	Ա. Ատեմապիս
Մկրտիչ էֆէնտի Խառեան	
Տօրթօր Փէտրիմանէան էֆէնտի	

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԴԻԽԱՆ

Յարութիւն էֆէնտի Նորատունիկեան	Ա. Ատեմապիս
Առաջ էֆէնտի Տէրյանց	

ՆԱԽԱԶԵԱՀ. — Տ. Մատթէոս Եպս, Խղմիրլեան (առժամեայ կարդեալ)

ԱՏԵՆԱՊԵՏ. — Սահման փաշա Ասլանեան

23 ՓԵՏՐԱԼՈՒ 1879

ՆԻՍՏ Ի.

ԿԵՐՈՆԱԿԱՆ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՔ

ԵԿԵՂԵՑԿԱՆ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՔ

1. Խորէն Արքե. Նար. Պէյ
2. Կարապետ Եպակ, Սերոբեան Բ. Պ.
3. Մատթէոս ի. Խղմիրլեան Բ.
4. Ամբուղջոս Ա. Ռուբինեան Բ. Պ.
5. Գարեգին Բ. Թաթարանեան
6. Խորէն Արքույթանց Բ. Պ.
7. Հայքակ Դիմարանեան Բ.
8. Յովհաննէս Փափաղեան Բ.
9. Ենթակ Ա. Արտանեան
10. Պօղոս Խօստամեան
11. Արփանիկ Բ. Մամրէեան Բ. Պ.
12. Գէորգ Ա. Արծրունի Բ.
13. Գրիգոր Ա. Աճմեան Բ.
14. Խորէն Փէտրիմանէան Բ.
15. Յարութիւն Սերովիեան Բ.
16. Յովհաննէս Մկրտիչ
17. Սուրբատ Ստեփանեան Բ.
18. Սահակ Տ. Սարդուկեան Բ.
- 19.
- 20.

ԱՃԵՄԱՎԱՆՔ

(Ա. Վիճակ)

- Գումզայու, Ալտիկ փաշա
և Գումզայուի դուռը
21. Գրիգոր Գէլպէրեան Բ. 2
 22. Գէորգ Մտիմարանեան Բ.
- Բ. Բացակայութիւն առաջին :
Բ. 2 Բացակայութիւն երկրորդ :
Բ. Պ Բացակայութանաւոր պատճառ :

ԽԱԿԻԿԱՆԱՐ Ա. Կարտոս

49. Արհան Պահճէրախուլեան

50. Պօղոս Թարգումեան

51. Նիկողոս Աւաճանեան Բ. 3

52. Տրդատ Փափաղեան

(Պ. Վիճակ)

Բիրու և

Գաւալմ փաշա

53. Արիկ Աւճանեան Բ.

54. Գրիգոր Սէլիմիլճեան

55. Մարտիրոս Յ. Տիրէեան Բ.

56. Արքայի Մամիկոնեան Բ.

57. Նևան Գաղաղեան Բ. Պ.

58. Ստեփան Խոդիբեան Բ. 3

59. Տելեմար Ա. Էրմէճեան Բ.

60. Յարութիւն Նորատունիկեան Բ.

61.

62.

Միացիադ

63. Յակոբ Նորատունիկեան

64. Տիգրան Եսուսուփեան

65. Պօղոս Երլարգեան

66. Արքայի Նորիկեան Բ.

67. Արքայի Գաղաղեան Բ.

Պէյքօդ և Ղալարիս

68. Յ. Մէրէւ—Գուլի

(Պ. Վիճակ)

Ղուզունձուք և Խնատիէ

69. Յովհաննէս Խառեան Բ.

70. Ստեփան Պէյլիկեան Բ.

Քուրզին		ԳԱԽԱՌԱԿԱՆ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՆՔ	
71. Կարապետ Շահպաղեան	Բ.	101. Երարին	
72. Մկրտիչ Մուրառեան	Բ.	102. Վ. Փափազեան Տօթոր	
Հարլդափու		103. Անդրիանապոլիս	
73. Յակոբ Եմելիյան		104. Կարապետ Ա. Խթիճեան	
Եմիմահալէ Սամարիոյ		105. Այն	
74. Պողոս Մկրտիչեան	Բ. 2	106. Զարահար	
Թօփիգափու		107. Արարիկը	
75. Յովհաննէս Մարգարեան		108. Բաղրամ	
Եղուղ Ա. Եղիա և Ա.		109. Գրուստառուր Ղազարոսեան	
Ասուսմաժին		110. Եւոդիիս	
76. Գարեգին Յ. Մելիքեան		111. Համբարձում Ալաճճեան	
Գորուչշմի		112. Բարու	
77. Աստիա Խկապաղեան		113. Յովհաննէս Աղեան	
Հիսոր և Պայտին զիոդ		114. Մանձրիկն	
78.		115. Համբ	
Նոր զիոդ և Արևիան		116. Երգնկա և Բարերդ	
79. Ղազար Հովուսեան	Բ. Պ	117. Թէրիտուսդ	
Պարտ		118. Տրգուս Գուլնաս	
80. Մկրտիչ Գ. Խասեան	Բ. Պ	119. Խարբերդ	
81. Յովհաննէս կրծիկեան	Բ	120. Պալքաներ	
82.			
Քարուկէոմիիէլ			
83. Յարութիւն Զինդիքեան			
84.			
(Ե. Վիճակ)			
Սամարիա			
85. Ալիքան Պէլիքեան			
86. Եղազար Մելիքեան			
87. Մինաս Ճաֆճափեան			
88. Յակոբ Ամասեան			
89. Նազարէթ Շահպաղեան			
90. Յարութիւն Թիւլեան			
91. Յակոբ Արշակ			
92.			
93.			
94.			
Խոսցին			
95. Առաքել Ալթուն Տիւրի			
96. Խէթէս Պէլիկեան			
97. Սարգիս Արքահամեան	Բ. 2		
98.			
99.			
100.			

121. Առեփան Փափազեան		122. Եւան Գարադու	Բ
		Զիյուն և Արարաց	
		123. Տրապիզոն	
		124. Տրգուս Տ. Ներսէսեան	Բ.
		Պաղստառ	
		125. Մելքոն Խովիտիքեան	Բ.
		Տիգրանակերտ	
		126. Միքան Չորանեան	
		Վան	
		127. Աղբամար	
		Հալեպ և Այնուաց	
		Մերասոյն	
		130. Մկրտիչ Յ. Մէլիքեան	
		Բուռնուխ	
		131. Կորս	
		132. Արքահամ Յ. Ալվարեան	
		Զմիայազ	
		133. Համբարձում Ասուրբէլիչեան	
		Գրադատիս	
		184. Ատանա	
		135. Արդերդ	
		136. Մատթէոս Ալիքանեան	
		Եղուն	
		137. Լողոքէթ Պալեօնեան	
		Մարտիրիս	
		138. Գէորգ Վարդանեան	
		Խովիր	
		139. Պատի Պապօնեան	
		Եղիպտոս	
		140.	

Օ ՐԱԿ Ա Ր Գ

- Ա. Ընտրութիւն Պատրիարքական փոխանորդի
 Բ. Առաջարկութիւն Ղազարոսեան և Քափամաճեան էֆէնտիներու վան
 ընտրութեան Քննիչ յանձնախմբի քննչաց ի Հայաստան
 Գ. Շարունակութիւն Պիտոճէի վիճաբանութեան

Ա.ՏԵՆ.Ս.Կ.Ս. ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՔ

Խ արակացութեան Ա. Պատրիարք Հօր,
 Տ. Խորէն Նոր-Պէյ Սրբազնի առժամկեայ
 նախագահութեամբ առեանը բացուեցաւ ժամը
 7 ին ի ներկայութեան 39 երեսիոխանաց, ու-
 րոց վերջին թիւը յանդեցաւ 57 ի:

Ա,

Էնդունելուրիւն առենագրութեան
 և այս այս ժամանեցիք:

Առենապետ վաշան վերջին նխատի առե-
 նագրութեան վրաց ի դիտողութիւն հրաւիրեց
 երեսիոխաններն:

Դ.Ա.Ա.Ր.Ս.Ե.Ա. Ք. է. է. ։ Մեր ժողովը
 ժամը 6 ին կը հաւաքրութիւն չունին առենագ-
 րութեան, այլ իբր ուրոյն խնդիր ուղղեցի զայն
 ժողովին ուշադրութեան ներկայել:

7 ին պիտի Առեան բանանք, պէտք է 7 ին
 հրաւիրութիւն և ճիշդ 7 ին գտնութիւնք : Ուստի
 կը խնդրէմ որ Դիւանը ասոր դարմանը մը-
 տածէ, որպէս զի ճիշդ ժամանակին տեղի ու-
 նենայ Ժողովին գումարումը : Այնպիսի
 երեափամաններ ալ կան, որ երկու անդամ՝
 բացակայութեան ետև երրորդին հիւանդ ևնը
 գրելով Ժողովի նիստերուն չեն գտնուիր. այս
 անդամ անուն չեմ ասոր, բայց թէ որ հարկ
 ըլլայ անուննին կրնամ յայտնել :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ՓԱՇԱ. — Զեր այդ խօսքերը
 բնաւ յարաբերութիւն չունին առենագրու-
 թեան խմբագրութեան հետ, կազմակեր առե-
 նագրութեան վրայ եթէ դիտողութիւն րւնիք՝
 այն յայտնեցէք :

Դ.Ա.Ա.Ր.Ս.Ե.Ա. Ք. է. է. ։ Մեր ժողովը
 ուրիշ պատրիարք առաջարկութիւն առենագ-
 րութեան, այլ իբր ուրոյն խնդիր ուղղեցի զայն
 ժողովին ուշադրութեան ներկայել :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ՓԱՇԱ. — Ուրեմն կը խընդութեամբ որ հաճիք սակաւ ինչ համբերատար ըլլալ և ամէն խնդիր իւր կարգին և ի դէպ ժամույուղել :

ՓԱՓԱԶԵԱՆ Ս. Էֆ. — Երես 402. Ա. սիւնակ. «Ավակայն այժմեան դրուելիք վախանորդը բացառիկ Ազգային ժաղովին ալ պիտի նախագահէ» խօսքին մէջ թերի մաս մը կայ, բացառիկ պայմանաւ կամ վիճակի մէջ պիտի ըլլայ :

Երես 414. Ա. սիւնակ. «Ընտրութեան մասին մեր նպատակն այս էր որ Ժաղովս շընէ, Վարչութենէն գայ ուղղակի և վաւերացուի» խօսք պիտի ըլլայ. «Ընտրութեան մասին մեր նպատակն այս էր թէ Ժաղովս շընէ զայդ որ Պատրիարք ընտրած ըլլալու գոյն շունենաց, այլ Վարչութենէն գայ ուղղակի և վաւերացուի» :

Նոյն խօսքին շարունակութեան մէջ, սգալով հաստատութեան կէտին ետևէն սիւնակ ըլլայ. «Ես անհաւատ եմ Պատրիարքումներուն մասին» :

Անկէ 8 տող վար «Ես ահա կը հրաժարի» պիտի ըլլայ. «Ես սկսած սահմանադրութեան մէջ աղասու երու համար կը հրաժարի» :

Երես 416. Բ. սիւնակ. իմ տուած գրաւոր քուէարկութեան ձեւին մէջ՝ թերես տըսպագրական սխալմար պաշտա կէտ մը մնացած է, որ պիտի ըլլայ « և երբ Բ. Պանէն վաւերացումը գայ, Բ. Պատրիարքութիւնը կարսի» :

ՄԵՐԵԿՄ-ԳՈՒԼԻ Յ. Էֆ. — Ես ատենագրութեան ընդունելութիւնը յետաձգել պիտի առաջարկիէի, զի տակաւին շեմ կարդացեր. բայց չառաջարկեցի, և պատճառն ալ ըսեմ. թէ և Ատենագրի Մէկիւթեան էֆինտի ամեն աշխատութիւն և զոհողութիւն կը նոր տարած աշխատութիւնը յետաձգել պիտի ընէ» :

Անկէ 8 տող վար « ատոյգ է որ այնքան մեծ յարգանքը կը նդունի զմեղ և խօսքին ետև պիտի յաւելնայ» և քան զմեղ կանխելով այն պիտի խօսքութիւնը պիտի համազէ և այնպիսի մեծամեծ խօստութիւնը պիտի ընէ» :

Անկէ 9 տող վար « բայց երբ առած խօսքութիւնը պիտի ըլլայ» « հետևարար երբ առած խօստութիւնը պիտի ըլլայ» « առած խօստութիւնը պիտի ըլլայ» « Այս տող վար « Այցելութիւններ կան» պարբերութենէն տոաաջ պիտի ըլլայ» « ժամանակին պահանջման համեմատ ոցըերութիւններ կան» և այլն :

Պառզութիւն ընելէ ետև գէթ ժամանակին ձեռքբերնիս հասցնելու համար սիէտը եղածը տնօրինելու ալ չնորին ընէ :

Տ. ՆԵՐՍԻՍ Վ.Ա.ՐԴ. — Երես 398-399. ատենագրութեան 8դ. տողին մէջ « կը վարանի թէ պիտի կրնայ» այս վիճակին մէջ մը նալ » ըլլալու տեղ սիտի ըլլայ. « կը վարանի թէ ի՞նչպէս այս վիճակին սիտի կրնայ աղասութեան մաս մը կայ, բացառիկ պայմանաւ կամ վիճակի մէջ պիտի ըլլայ » :

Ադ. տողին մէջ պակաս մը կայ, որ պիտի ըլլայ. « Եռասութեան էֆէնտիի ցոյց տուած սահմանագրական եղանակին շեմ ընդդիմունար. սակայն » :

Անդ. տողին մէջ « իրօք ալ այնպէս է և խօսքին ետև սիտի ըլլայ» « ինչպէս որ պարտագան աղասութեան մաս ալ կը հաստատեն» :

Բ. սիւնակ Ա. տողին սկսեալ. « իմ հաւատքութիւնը է շհաւատալ Պատրիարքութեան ու պիտի ըլլայ. « Ես անհաւատ եմ Պատրիարքութեան մասին» :

Անկէ 8 տող վար « եւ ահա կը հրաժարի» պիտի ըլլայ. « Ես սկսած սահմանադրութեան մէջ աղասու երու համար կը հրաժարի» :

Անկէ 3 տող վար նոր տողն սկսող զանք որ բառերն աւելորդ են:

Անկէ 8 տող վար « Եթէ կրկին վարձ մը ընել ուզենք» պիտի ըլլայ» « Եթէ Պատրիարքի հրաժարականին նկատմամբ կրկին վարձ մը ընել ուզենք» :

Անկէ 3 տող վար « ատոյգ է որ այնքան մեծ յարգանքը կը նդունի զմեղ և խօսքին ետև պիտի յաւելնայ» և քան զմեղ կանխելով այն պիտի համազէ և այնպիսի մեծամեծ խօստութիւնը պիտի ընէ» :

Անկէ 9 տող վար « բայց երբ առած խօսքութիւնը պիտի ըլլայ» « առած խօստութիւնը պիտի ըլլայ» « առած խօստութիւնը պիտի ըլլայ» « Այս տող վար « Այցելութիւններ կան» պարբերութենէն տոաաջ պիտի ըլլայ» « ժամանակին պահանջման համեմատ ոցըերութիւններ կան» և այլն :

Անկէ 7 տող վար « Այցելութիւններ կան» պարբերութենէն տոաաջ պիտի ըլլայ» « ժամանակին պահանջման համեմատ ոցըերութիւններ կան» ու այլն :

Անկէ 3 տող վար « չնորհաւորութեան մարդ չդնաց և խօսքին ետև պիտի ըլլայ» այս.

Նորդին պաշտօնը Պատրիարքին պաշտօնին նման չսիտի ընդարձակիի, որպէս զի Պատրիարքին հրաժարականը» են :

Անկէ 12 տող վար « մեր նօրատակին չըստանինը պիտի համար կրնայ պիտի յաւելնալ որ կարելի լինի որոշեալ ժաման ներկայ աղասութիւնը ըլլալու տեղ սիտի ըլլայ. « կը վարան մը ըլլած պիտի ըլլայ» « և ժամանակին կորուստ մ'ըլլած պիտի ըլլանք» :

ԵՌԱՍՈՒՅԵԱՆ Տ. Էֆ. — Երես 396 և Վ. սիւնակ, խօսքին մէջ այն տեղ՝ ուր « այնչափ բազարագիստրութեամբ և աղջուապէս գիտցաւ աղջուին խնդիրը պաշտապանել ո գրուած է, անմիջապէս պիտի յաւելնայ նաև» « որ կրցու ապացուցանել թէ Տէրութեան և Ազգին չափերը միորինակ են, և թէն» :

Ուրիշ դիտողութիւն ընող չըլլապավ, ԺԹ. նիստի ատենագրութիւնը քաւելի դրուելէ ետև ընդունակութեամբ ու պարագրութիւնն անմիջապէս պարագարութեամբ զոր որէնքը կը հանդացաւ միայն ճշմարիտ հիւանդներուն : Բայց այժմ, Պիւանն ալ չ'ուզէր Քրիստոնութեամբ հիւանդների նման անոնց անունը հրաժարական կը գրուածով որ այս խօսքերն արձագանք կը գրուած են և կը բաւեն զանսներ յուղութիւնն անեւ. բայց եթէ աստրդիւն մնան, հնարաւոր է նոր կարգագրութեամբ մը վախիւստի զոնակը վաս կը կրնացաւ կրնացաւ կը վերջապէս այն տեսակ բացակայից դէմ :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ՓԱՇԱ. — Ժաղովին գումարման և ատենագրութեանց նկատմամբ երկու դիտողութիւն եղաւ, և Ժաղովմն անշուշտ կը համար ինձ լսել, երբ այս երկու կէտէ իրիկուան դէմ յորութիւնն անմիջապէս պարագրութիւնն երէկ իրիկուան դէմ յորութիւն և դէռ այսօր հասեր է շատին ձեռքը. սակայն պէտք է զիստալ թէ ատենագրութիւնն կատարուած ու կանանուած եղանակաւ ճիշդ ժամանակին յերեան բանաւոր, քանի ու այսօր կը լինի բանաւոր ու կանանուած ու կանանուած ճիշդ ժամանակին յերեան բանաւոր, քանի մը տարեկուաց կարօտ է գործը, Նոյն ատենագրութիւնը կանոնա որապէս խօսքին պահանձնակի ճշութիւնն անմիջապէս պարագրութիւնն ալ պիտի ըլլայ» :

Այցով Մէկեմ-Գուլի էֆէնտիի դիտողութեանց, զորս մէջ բերաւ ատենագրութիւնն կատարուած ու կանանուած, ստոյգ է որ վերջի նիստի ատենագրութիւնն երէկ իրիկուան դէմ յորութիւն և դէռ այսօր հասեր է շատին ձեռքը. սակայն պէտք է զիստալ թէ ատենագրութիւնն կատարուած ու կանանուած եղանակաւ ճիշդ ժամանակին յերեան բանաւոր, քանի ու այսօր կը լինի բանաւոր ու կանանուած ու կանանուած ճիշդ ժամանակին յերեան բանաւոր, քանի մը տարեկուաց կարօտ է գործը, Նոյն ատենագրութիւնը կանոնա որապէս խօսքին պահանձնակի ճշութիւնն անմիջապէս պարագրութիւնն ալ պիտի ըլլայ» :

տարելութեանը , և դժբաղդարսոր կը պակսին մեզ : Այս վերջի անգամուն պատմութիւնն ընեմ ձեզ մխայն , և կը մրանէք խակոյն Դիւանի վիճակն այս խնդրոյն մէջ : Ատենագրութեան վերջի մասին ձեռագիրը՝ գեռ երէկ չէ առջի օրը հասաւ ձեռքս , սրբագրութիւնը կատարելէ ետե՛ անմիջապէս մամչոյ յանձնեցի , և որպէս զի տպարանը փոյթ տանի մինչեւ երէկ իրիկուն տպագրութիւնը հասցնելու , յունուն Տնաես . Խորհրդոց խաստացայ մինչեւ խկ հինգ մէծիս վճարել սաւլ աւելի քան սահմանեալ գումարն : Տպագրութիւնը հասաւ , բայց ժամանակին ամէն կողմ ցրուել անկատ ըելի եղեր է . և դիտէր դուք թէ ո՞յք են մեր ցրուիչք • Այս ամէն դժուարութիւններն ի միտ ածելով , սցդքան խատապահանջ մի լինիք , կաղաշեմ , մանաւանդ որ դուք թեմին վրոյէն կը խօսիք ինչպէս որ ուզէք , բայց սցդ խօսքերը կանոնաւորապէս խմբագրել աշխատութեան կարօտ է , և շատ հեշտ չէ զրչին՝ աւանց սղագրութեան՝ մրցիլ լեզուին արագութեան հետ . և ես կը յիշեմ որ առկէ առաջ դրեթէ ամէն ատենագրի օրով Զ-3 և երրեմն աւելի ատենագրութիւնք յետ կը մնային և հիմա զարմանալի է Լթէ սակաւիկ մի ուշ ցրուելուն համար դժգոհութիւն յայտնենք հրասարակաւ , ուր ընդհակառակն ողէաք էր դոհունակութիւն քուէարկել մեր Ա . ատենագրին որ ամեն զոհողութիւն կընէ ատենագրութիւննիս ժամանակին հասցնելու համար : Այսու հանդերձ Դիւանը սլիախ շարունակէ իւր ջանքերը զջեղ միշտ զոհ պահելու :

ՄԵՐԵԿՄ-ԳՈՒԼԻՒ 8. Էֆ. — Առենագրութեան աշխատակիցներու մասին իմ դիտողութիւնն Պիտանին դէմ չէր . ընդհակառակն ես չնոր հակալութիւն յայտնեցի Պիտանին՝ որ առենագրութիւնը ժամանակին ձեռքերնիս հասցընելու համար ջանք շինայեր . սակայն ստորադասեալ պաշտօնէից թուլութեամբ ժամանակին ձեռքերնիս չհասնիր :

ԵՌԻՍՈՒԹԵԱՆ Տ. ԷՅ.՝ Դ Արքայէք որ
երկու խօսք ալ եռ ընեմ տահնագրութեան

մասին. Ատենապետ փաշան ըստ պատասխանունեց խնդրայն յարակից պարագաները մէջ բերելով . մէկ բան միայն մասցաւ + պէտք է պատաժել որ ատենապրաթիւն մը հասցնելու համար ի՞նչ զժուարաթիւններ կան . ես վոր, ձով տեսած եմ ոյդ զժուարաթիւնները ուստի կը զարմանամ թէ ի՞նչուն հիմա 15 օրէն ատենապրաթիւնը ձեռքերնիս հասցնելու կարող կը լուսաւ . վասն զի խմբագրազները Պատրիարքարանի զիւանագովիրները պիտի ըլլոն անշուշտ , ասոնք ոյնապիսի բարոյական կապակցութիւններ ունին՝ որ պէտք է զիւանալ թէ Պէլսոյ ներկոյ պիճակին մէջ ոյն անձինքըն՝ որ խմբագրաթիւն ընելու կոչուած են , աշխատիլ կարող ըլլուլու համար սօրչափ չոզիի կարօտ են . խօսքս հասկըցողներուն համար ինչ ըսել ուզելու յայտնի է , Զ հօխա ածուխով 40 հօխայ շոգի ձեռք բերել . կարելի չէ : Ատենապրաթեան մասին սցաչափը բաւական համարնելով , կանցնիմ Քրիստոսութիւնտիի այն զիստաղութեան թէ՝ ինչու երեսփոխանք ժամանակին չեն գար և որոշեալ պահուն Ատեանը շրացուիր : Սասցէ որ մինչեւ հիմա ժամը 6ին կը հրաւիրուի ժողովը և 7 անոյնելէ ետեւ Ատեան կը բանաց , ոյս է մեր երկրին սսվարութիւնն , որուն կը հետեւինք մենք ալ . ուրիշ երկիրներու մէջ մէկ քառորդ միայն չնորհ կը լայ և ոչ աւելի : Բայց բան մը կայ , կուզէքնէ ընենք և փորձենք անգում մը . Ատեան բանալու ժամը փախենք , փախանակ ժամը 6ին հրաւիրելու և

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ՓԱՇԱ . — Այդէն այս խընդ-
րոյն վրայ այսպիսի խօսքեր ուրիշ անգամ ալ
եղած են , բայց նոր որոշում թվակառ համար
գրաւոր առաջարկութիւն ալէտք է գոյ : Առ
այժմ այսքանը բաւական համարելով միջա-
դէսլը կը գոցենք և կանցնինք միւս Ատենա-
կան գործողոթեանս :

2

Թողովրդական հանրագիր մը .

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ՓԱԾԱ . — Պէտք է յայտաւարեմ Ժողովիդ որ մայրաքաղաքս գտնուող մեր պանդոխատ ազգայինք , ամենքն ալ Հայուսուանցիք հանրագիր մը բերին մատուցին Դիւանիս , որով շնորհակալութիւն կը յայտնեն Ս. Պատրիարք Հօր անձնուէր ջանիցը համար , շնորհակալութիւն կը յայտնեն նուև Ա. զգային Ժողովին՝ Նորին Սրբազնութեան հրաժարականը չընդունելուն համար , և կը խնդրեն որ անզրդուելի մնայ իւր որոշման մէջ և տարբեր անօրէնութիւն մը չընէ այս մասին :

Մեր Հայաստանցի աղքայնոց այս հոն-
րագիրը պէտք էր ընդունէի և ներկայէի Ժո-
ղովինդ, որովէս զի նաև ատենադրութեան
մէջ անցնէր . բայց վասն զի կանոնական պայ-
մաններէ զուրկ էր . ոչ ստորագրութեանց
խելութիւնը Թաղ . Խորհրդոյ մը կողմէ վա-
ւերացեալ էր, և ոչ հանրագիրը Պատրիար-
քարանի գիւանին մէջ արձանագրեալ, ուստի
շկրցի զայն Ժողովին սեղանին վրաց ընդունիլ.
ոյլ խօստացայ հանրագիրը մատուցանող ան-
ձանց անոր խամատը հազորդել Ժողովիդ և
ստորագրողաց իղձերը սրբազել ձեր առջեւ

Հարկ չկայ այժմ կրկնել թէ Աղգային
Ժողովը ինչ ոգւով և զգացումներով վառ-
ուած է այս խնդրոյն մէջ , և ինչ տեսակէ-
տով կը շարժի զինքը շրջապատող այսբան
դժուարութեանց մէջ , միայն թէ կարծեմ
հաւատարիմ թարգմանն եղած կը լինիմ ա-
մենուդ զգացմանց եթէ այս առթիւ միտն-
դամ ևս յայտարարեմ հանդիսապէս որ այս
Ժողովն , որ ՀԱՂԳԸ կը ներկայացունէ խր-
շնտրական ձևովն , յանչափս գոհ լինելով Ն
Սրբազնութեան , Ամեն . Տ . Ներսէս Պատրի-
արքի առ Աղգն մատուցած ծառայութենէն ,
չէ ընդունած , և չուզեր ընդունիլ երբէք
անոր հրաժարականը : Եւ որպէս զի հնարին
լինի վարչական գործառնութեանց մեքե-
նային շարժումը , Աղջ . Ժողովը կը պահի այ-

ժըմ առժամկայ անօրէնոթեամբ մը ասոր
դարմանը տանելու . բայց , կը կրկնեմ , Հա-
յոց Ազգին Պատրիարքը Տ. Կերոչո Արքե-
պիակոպոսն է դարձեալ , ամեն պաշտօնա-
տան գիր պիտի զրուի յանուն Նորին Արքադ-
նոթեան , և մեր համօրէն Եկեղեցեաց մէջ
պիտի յիշատակուի անոր անունն : Ուստի
ովէտք է որ մեր Հայաստանցի ազգայինք ա-
ներկմիտ լինին :

(Փողովը հաւանութեան եռանդուն ցոյցերով կընդգրկէ Ատենապետ փաշայի սոյն յայտաբարութիւնը :)

3.

Բացակայութիւնք

Ազգային երեսփոխաններէն՝
Եղիազար Էֆէնտի Մէլիքեան

անձնական տեխնոլոգիան սրատճառաւ. բայց կայութիւննին յայտնած ըլլալով, օրինաւոր բացակայ նշանակուեցան ներկայութեան տու մարդին մէջ :

4

ՀՐԱԺՈՐԱԿԱՆ

Աղդային երեսփոխաններէն՝ Նորիկեան
Մկրտիչ և Միսաքեան Պետրոս էֆէնտինե-
րուն յետապայ հրաժարագրերը կարդացուե-
պան .

Բարձրացնորհ Ա. Հայ

Պարտ անձին կհամարիմ ծանուցանել Զեր Սըբազնութեան թէ մերձաւոր ուղևորութիւն մը յօտար երկիլվախճան կուգայ գնել երեսփոխանական իմ կարճատե ապատօնին :

Փափաքելի էր ինձ արդարեւ աւելի ընդարձակ միջոց ունենաւ Ազգային խնդիրներն ի մօտոյ սերտեւ և իմաստասիրելու . ստկայն քանի որ պարա

Իրաւ է որ Քաղ. Ժողովոյ առաջարկութիւնը պատեհ առթիւ եկած է այս տեղ . Ասկզբամբ բնական ու պատուական է , սակայն սխալ է ըսելը թէ մէճիտիէն 20 զշէն պիտի գանձուի , Նոյնպէս սխալ է ըսելը թէ ուրիշ պաշտօնաբաններն ինչպէս կընեն նէ այնովէս սիէաք է վարուիլ : Գի ասոնց ամենն ալ հաստատ հմաննք չ'ունին մեզի համար :

Երբ սկզբունքն ընդունուելով պայման ներուն վրայ խօսուի, այն ատեն կը բացառ թեմ իմ կարծիքու ։

ԶԱՅՆԵՐ . — Խօսք կ'ուզեմ, խօսք կ'ուզեմ :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ՓԱԾԱ . — Կը տեսնէք որ
Հետզհետէ խօսք ուզողներ կը լլան , և նախա-
վը ձախ առաջ արկն իւր գոյնը վոխելով՝ տեղի
կուտայ խնդրոյն մանրամասն քննութեանն և
վիճաբանութեանը , որ կ'արժէ իսկ . մինչ վեռ
աստօրինի նախավճիռը թէր ու դէմ մէկ երկու
ստենախօս լալէ ետե կարծակուի , խնդիրն
առանց քննութենէ անցնելու մերժելով կամ
մղունելով : Ուստի չեմ կորով այլ ևս խօսք
առ մէկուն , և կը սրաբուռօրիմ կանոնին
ետենելով՝ Օրակարգին մէջ զետեղել խնդիրը :
Նոր միզրունքին դէմ խօսագ չկայ արդէն , և
որը աւարտենք նախարդք նխատին մէջ լուծուած
նդրոյ վերջին կէտին որոշման հակիքն վիճա-
անութեամբ , կը յուսամ որ կը նամք լուծել
արջութեան առաջորին :

О Г У. Н У. Р Ф.

Էնորութիւն Պատրիարքական Փոխանորդի.

ԱՏԽԵԱՊԵՑ ՓԱՇԱ. — Նախորդ նիստին
մէջ, ինչպէս կը յիշեք, Ժողովը Պատրիարքա-
կան պաշտօնավարութեան խնդրովը զբագե-
ցաւ, և անօր քանի մը կէտերը որոշեցի Նախ-
իւր հանդիսական քուէովը յայտարարեց թէ
ընդունիր Սրբազն Պատրիարք Հօր հրաժա-
րականը, բայց միանգաւմայն Պատրիարքական

գործերը վարելու համար պատշաճ դառեց փոխանորդ մը կարդել Նորին Արքաղնոթեանէ Երկրորդ Փոխանորդին պաշտօն յատկացուց ընթացիկ գործերը տնօրինել, պաշտօնական գրոթիւններն ստորագրել կամ կնքել, Ազգային Ժաղովոյ և Վարչովթեան կրկին Ժողովաց նախագահէլ, մէկ բառով փոխանորդութիւն ընել Ներսէս Արքաղան Պատրիարքի որ ի հարկին նաև անձամբ պաշտօնական յարաբերութիւններ շարունակելու իրաւունքն կը վերապահէ :

Այս անօրէնութիւնը բաղոք մը կենթագործութէր նաև Ազգային Ժազովց կողմէ Նորին Սրբազնութեան հրաժեշտին պատճառներուն դէմ: Երբորդ՝ որոշեց նաև օր ընտրելի Փոխանորդն եղիսկապատճան դատէն լինի: Չորսորդ ընտրութիւնն: Ազգային Ժազովով ընել սրոշեց, և Հինգերորդ և վերջին կէտեն էր Փոխանորդին ընտրութիւնն և պաշտօնը Բ. Գրան ծանուցանելու խնդիրը: Ծանուցման եղանակին վրայ երկու կարծիք երևան եղաւ նոյն դր, մին կը սրահաննէր ի գիտութիւն և Եթանուցանել Բ. Գրան, և արտօնել Պատրիարքական Փոխանորդը իւր պաշտօնին առհանին մէջ անմիջապէս գործի սկսելու: Իսկ իսուլ կուղեր Բ. Գրան հաղորդելով՝ սրբանոր հաւանութեան, սրպէս զի գործի ձեռարկութիւն:

Այս կղոկին կտրծիքները ջերմ վիճակաւ
ութիւն մը զրգուեցին, և չկրնալով վերջու-
էս խնդիրն յանդիլ Եղբայրոցութեան մը
հողովը ցրուեցաւ, և խնդրոյն վերջին կէտն-
յս հակընդդէմ կտրծիքներուն մէջ տարուքեր-
նլոյց մնաց: Ահաւասիկ այս կէտին վրայ պի-
փ շորումնակուի այսոր վիճարանութիւնը, եւ
ուշն ելք տայ խնդրոյն, ուստի կը հրաւիրեմ
ձեզ խօսք տռնուլ, և ձեր խորհրդաժութիւն-
երն ներկայել, յայտ տռնելով միանդամայն
ու վերջին վայրկենին Փափազեան էֆէնախ-
արբեր կտրծիքներ հաշտեցուցիչ կերպով մը
ուգաւորելով առաջարկութիւն մը մատոյց գո-
ւոր որ կրնայ հիմ մը մատակարարել Զեր
ամարանութեան:

**Սոյն առաջարկութիւնը Առենագրութեան
մէջ սկսալ հրատարակուած է և պիտի ըլլոց
այսաւելո .**

• Ծանուցանել Բ. Դրան և խնդրել որ
հաստատէ : Եւ մինչև ոյն առեն բնուրեալն
ազգային գործոց անօրէնութիւնը կընէ, և երբ
Բ. Գրնէն վաւերացամբը զայ, Բ. Դրան հետ
յարագերութիւնը կակախ:

ԵԱՀՊԱԶ Ն. ԿՅ. — Բ. Գրան ծանուցուալ եզանակին վրայ պիտի խօսիմ։ Եթէ ողովն ընդունի, առաջարկութիւն մը պիտի եմ։ Գրան մասուցանելիք բաղրիքն խորհ գրաւթեան ձևն այնոքիս կը ցացնէ թէ նոհար պաշտօն մը կ'ուզենք ստհմանել։ Իրաւ թէ նարսանար ձև մ'աւճինք մեր խնդրայն ։ բայց մեր հասկցնելիքն այն չէ, այլ առ Պատրիարք մ'ունիմք՝ որ հրաժարիւ կու և մեզի անկարելի է անոր հրաժարականն գունիլ։ ուստի մեր ի վազուց անտի ունեծ պատրիարքական փոխանորդութեան պաշտահմանը քիչ մ'ընդարձակելով՝ նոր վահարդ մը դնել կուզենք։

ԱՐԴ նորահնար բան մէեղածի պէս
շցուցնելու համար յիշեալ բազրիրին մէջ առ
քանի մը բառերն ու իրր բարեփոխոթիւն
յառեցնել կառաջորդեմ, ոյտինքն՝ գդատիւ-
մինուէն պէրու ճարի ուսան բաթրիւթք վիրեա-
լիթինին միավագութեածէն թէվամի վեղացիվ իլէս ։
Ինչու որ կարելի է Պառան ըսէ ։ թէ փասաւ-
նորդ մ ունիք արդին, ի՞նչու ուրիշ մը կը-
դընէք . մինչդեռ մեր դիտութե է մեր ունե-
ցածը մնագույն հանգերձ պատրիարքական գոր-
ծոց համար ուրիշ մ'ալ կարգել որ ի պաշտօ-
նէ Պառան հետ յաբաքերութիւն պիտի ունե-
նաց : Ահա սցս բարեփոխոթեամբ յիշեալ
բազրիրն ընդունիդ կառաջարկեմ :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ՓԱ.ԵՍ. — Պարս է ինձ մեղ
յայտարարել թէ ոյն բազրիքի ծրագիրը, որ
անցեալ նիստին կարդացուեցաւ, Փազովին
դիւրութիւն մ'ընծայելու նպատակաւ պատ-
րաստուած էր կոմիսար. բայց դեռ ընդուն-
ուած և որոշուած չէ, և կրնակ խել զայն իրը

եղեալ նկատել, ուստի կաղաչեմ՝ Զեր առա-
սրկոթիւններն անոր վրայ մի հիմքը :

շահուազեան և էֆ . — Ալբնդունիմ
ցդ ծրագիլն և բարեփոխում կառաջարկեմ
իշած ձևով :

[Լուսաբիւն Ժառանիւն կողմէն]

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ՓԱՇԱ . — Ըստ որում ուրիշ
առք ուզող չկայ : Հարկ կըլլոյ ինձ քուէի են-
Դարկել խնդիրը : Տեսնենք ինչուէս արժան
ը դատէ Ժողովը . Պատրիարքական Փոխա-
ռոդին ընտրութեան հանգամանը Բ. Դրան
անուցանելով և անուղղակի խօսելով նաև
Պատրիարքի հրաժարման պատճառներուն վրայ
անցնիլ և Փոխանորդին անմիջապէս գործի
կուել տա՞լ թէ ոչ այս ամենը գրելով հան-
երձ Բ. Դրան սպասել հաստատութեան
բայն :

ՄէրեւէՄ-ԳՈԽԵՒ Յ. Է.Ֆ. — Ես կը կար-
եմ թէ անցեալ նիստին եղած վիճաբանու-
եան մէջ, որուն ես ալ մասնակցեցայ, տար-

Ներութիւննիս առ կէտքն վրաց էր թէ զրել
Հ. Գրան Փօխանորդին ընալութիւնը ծանու-
անելու և հաւանութիւնը խնդրելու համար
սպասել հրամանին, որպէս զի գործի սկսուի
կամ ինչոքս ես կ'ընդունէի, զրել Բ. Պը-
ան և հաւանութիւնը խնդրել, և միւս կողմէ
ազգութ որ Փօխանորդն անմիջապէս իր պաշ-
տոնն սկսի

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ՓԱՇԱ. — Ամեննեին կարծեաց
աւրբերութիւն չկայ այդ կէտին վրայ Զեր և
Խափաղեռն էֆէնտիի մէջ որուն անցեալ օր
ուաջարելութեան վերջին սպարբերութիւնը
եր ձեռօր դժելօվ մերժեր էիր . հիմա կըն-
անիք, շատ լու, խնդրոյն լուծումը կը դիւ-
անալ :

ՄԵՐԵԿՄ-ԳՈԽԵԼԻ Տ. ԷՅ. — Ահա Փո-
նտղեան է Քէնտիի զիրը. եռ ստունկ հասկը-
ոյ. մինչև հրաման շառնուի, Պրան հետ յուշ
արելու թիւնը չուկախը

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ՓԱԾԱ. — Ինչ որ հասկցեր էր հետի է խալութենէն, վասն զի Փափազեան է Փէնտիի առաջարկին ձևն սա կերպ էր որ Փոխանորդին ընտրութիւնը Բ. Դրան ծանուցանելէ ետև՝ կարենայ անմիջակէս ազգային շրջանակին մէջ ձեռն ի գործ արկանել, իսկ պաշտօնական յարաքերութիւնը Բ. Դրան հետ սկսի կատարել վաւերացումէն ետև, որ տարբեր է ձեր ընդունածէն, զի գուք Փոխանորդին համար բաւական կը համարիք Դրան ծանուցանելու արարողութիւնը և կ'ուղէք որ անմիջապէս գործի ձեռնարկէ ոչ միայն ազգային ներքին գործոց շրջանակին մէջ այլ և արտաքին յարաքերութեանց մասն առանց սպասելու Բ. Դրան հաճութեան հրամանին:

ՄԵՐԵԿՄ-ԳՈՒԼԻ Յ. Էֆ. — Իմ հասկցած առարքերութեանս մէկն այս է. միւսն է զրելէ ետև անմիջակէս յարաքերութիւնն սկսիլ:

Քիչ մ'առաջ խնդիրը ժողովին ուշադրութեան ներկայած առանդիդ կըսէիք թէ երկու կարծիք կար. մէկը գրել և հաւանութիւնը առնուելէ ետև գործի սկսիլ, միւսը գրել և անմիջապէս գործի սկսիք առանց հրամանի սորտանելու:

ՓԱՓԱՁԵԱՆ Ս. Էֆ. — Սույոշ է Առենապետ փաշային ըստը: Անցեալ նիստին երկու առարկութիւն կար, ոմանք կը պահանջէին Փոխանորդին ընտրութիւնը ծանուցանել իւր հանգամանքներով և սպասել Բ. Դրան հաւանութեան պատսախանին, զէթ պաշտոնական իստանութիւնը համար. խակ ուրիշներ կուզէին Բ. Դրան ծանուցանել, և առանց անոր հաճութեանը սպասելու Փոխանորդին իշխանութիւն աւանդել գործելու: Նշն օրը առաջին կարծիքին դէմ ձայներ բարձրացան, որոց մասնակից շէինք ես ու Մէրեկմ-Գուլի է Փէնտիին, և որոյ վրայ առենապրութիւնը ըստթիւն կը պահէ: Խակ ես խնդրայն քուէարկութեան ձևը սա կերպով զրի առ ներկայեցի:

«Շանուցանել Բ. Դրան և ինզել որ

հաստատէ, և մինչեւ այն տաեն ընտրեալն ազգային գործոց տնօրինութիւնն ընէ և վաւերացումը կատարելէ ետև՝ Բ. Դրան հետ յարաքերութիւնն սկսի : » Մէրեկմ-Գուլի է Փէնտիի սկսակերպին առաջին մասն ընդունել է ետև կարելու համար, իսկ առաջինը շընդունի ու ետ դարձնէ, ինչ կարևորութիւն կը մնայ ինիքներուն վրայ :

Ընտրեալը Պատրիարք շէ, այլ Փոխանորդ, և բնական է որ կրնադ ներքին գործերը տնօրինել, առանց արտաելու Պատրիարք համար հաւանութեան, իսկ պաշտօնական յարաքերութիւնն առանեամուխ լինելու և Դրան ուղղելի թագրիները կնքելու համար, ի հորիէ սիստի սպասելու մէր Դրան հաւանութեանը :

Իմ մասիս կընդունիմ աշժմ արբողջապէս Դիւանին կողմէ ներկայացեալ թագրիրի ծրագիրն Շահպատ է Փէնտիի բարեկոյսութեամբ հանդերձ, զոր բանուար կը գտնեմ և կատարեկեմ որ քուէի գրաւի:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ՓԱԾԱ. — Խնդրայն մէջ ճշդելու մէկ քանի կէտ կամ, կ'աղաջեմ անանց վրայ ամփափեցէք ձեր վիճարանութիւնը: — 1. Փոխանորդի ընտրութիւնը Բ. Դրան ի գիտութիւն միայն ծանուցանելու է թէ ոչ միանդամայն անոր հաւանութիւնն ալ խնդրելու: — 2. Դրան հաւանութիւնը խնդրելէ ետև, սպասելու է հրամանին որպէսզի Փոխանորդը պաշտօնին ձեռնարկէ, թէ ոչ՝ կրնայ անմիջակէս գործիութիւնի սկսիլ, մինչեւ Դրան հրամանին դալը՝ մի միայն Աղգային ներքին գործերն տնօրինելու պիտի մը չէ իր ուղաջունին ամրողջութեանն ձեռն ձեռք զարնելով մինչեւ խակ Բ. Դրան հետ յարաքերութեան մէջ պիտի մտնէ:

Այս կէտերուն վրայ ահաք է խօսիք րացորոշ կերպով և բազրիք ծրագրին ի վերջէ կրնայ սրբագրութիւնութեան որոշմանց համաձայն կամ ի նորոյ պատրաստութիւն:

ԵԱՀՊԱԶ Ն. Էֆ. — Այս մասին հակառակութիւնը ըստթիւն մը կը տեսնեմ. մէյ մը կըսէք, Դրան զրել և անցնիլ. մէյ մ'ալ զրել և հաւանութիւնը առանապէտ առաջ գործել տալ: Երկու կէտն մէջ ալ հակառակութիւն կայ ըստ իս. ա-

սաֆինին մէջ ալ հակառակութիւնը կոյ որ Պրան պիտի գրենք և հաւանութիւնը խնդրենք, ինչ բանի համար, հարկաւ թագրիրներն ու իրար ները կնքելու համար: Կարկանդէ ուղութիւնը շընդունի ու ետ դարձնէ, ինչ կարևորութիւն կը մնայ ինիքներուն վրայ :

Երկրորդին մէջ ալ հակառակութիւն կը տեսնեմ. մինչեւ Դրան հաւանութիւնը շնորհին գործերը տնօրինելու շամանութեանը շամանութիւնը թագրիրները շնորհին գործերը շնորհին գործերը տերին ըստ համար, ի համար կամաց մասն մ'ալ առաջարկեց, անմիայ ընդունիք նէ վէճք կը ըմբնաւ:

Ներքին գործ ըստելով ինչ պիտի համար նաև աղաջութիւնը շնորհին գործերը տերին ըստ համար, ի համար կամաց մասն մ'ալ առաջարկեց, անմիայ ընդունիք նէ վէճք կը ըմբնաւ:

ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ Մ. Էֆ. — Ես ասոր հակառակը պիտի խոսիմ: Դրան զրել և հաւանութիւնն առնելէ ետև գործի սկսել տալն զոնէ երկու առաջ կը կարօտի. ասկէ առաջ ջաներն ալ վախանորդ մը դնել ուղեցին, բաց Դրուը մերժեց. թերեւ մեզի համար ալ այս պէս ըլլոց, այն առեն ինչ պիտի ընենիք: Ըստ իս՝ միայն ծանուցանենք Դրան, և ընտրեալը թող գործի սկսի:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ՓԱԾԱ. — Այլիքսանեան է Փէնտիի բածին մէջ սխալ մը կոյ զոր հարկ կհանարիմ ուղղել: Յայները չէ թէ վիստութիւնը կը կերպեն, և այն է թէ ընտրութիւնը Բ. Դրան ծանուցանելէ ետև: Փոխանորդին սիստի սկսի մասին պատասխանին կը կերպեն թագրիրն ալ պատասխան գործել թէ պիտի սոլասէ վաւերացման հրամանին, և եթէ պիտի սոլասէ Աղգային գործոց շրջանակին մէջ միայն պիտի սկսի գործել և վաւերացու մէն ետև իսրա սիստի սկսի պարտաւորեցան Փոխանորդ մը կարգել, թէ Բ. Դրան համեցաւ և հաստատեց, և նա գործեց մինչեւ ցմահ Պատրիարքին:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ՓԱԾԱ. — Վուէ քուէ:

ԵՊԽՍՈՒԹԵԱՆ Տ. Էֆ. — Ցաւագի է որ ոյս կէտին վրայ, որն որ մէկ խօսով լմնալիք խօսք մ'է, ինչպէս անցեալ նիստին՝ նոյն պէտ կիսա ալ կերպ թէ կարծեաց անհաման, թիւն առյութիւն կը տիրէ, որ բնաւ պատասխանի վարդութիւնը կը վարդութիւն կը տիրէ, և ի վարդութիւնը կը վարդութիւն կը տիրէ:

Կը գարմանամ որ ամենու միննոյն կերպով կը խորհինք ու չենք կրնար համաժայնիլ:

Մէրեկմ-Գուլի և Շահպատ է Փէնտիին թը լու բացատրեցին թէ ինչ է գործելիքը: վերջինը պատշաճ բարեփոխութիւն մ'ալ առաջարկեց, անմիայ ընդունիք նէ վէճք կը ըմբնաւ:

Ամենուս կարծիքին ալ առ է. վախանորդ մը ընտրեալ և ոչ Տեղապահ: այնպիսի եղանակ մը տանուի մը կը դնենք և մեր կընտրեալ Պատրիարքին համար կամաց մասն մ'ալ առաջարկեց, անմիայ ընդունիք նէ վէճք կը ըմբնաւ:

ՆՈՐԷՆ ԶԱՅՆԵՐ. — Բաւական է, քուէ քուէ:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ՓԱԾԱ. — Արգործ քուէարկութիւն ժեմ ժամանակ: ինչպէս արդէն բացատրեցին, ինչպէս քանի մը կէտիք պիտի սուսանացինն է թէ թէ Պատրիարքին համադութեան ժամանակին ընտրութիւնը Բ. Դրան ի գիտութիւն ծանուցանելու պատասխանին Փոխանորդին ընտրութիւնը Բ. Դրան ի գիտութիւն ծանուցանելու ու անցնիլ կը բաւէ, թէ ոչ պէտք է ծանուցանել և վակերացումը խնդրել: Այս վերջին պարտ

կութիւնը մէջ երկու կարծիքի կայ զոր համար կամաց մասն մ'ալ առաջարկեց, անմիայ ընդունիք նէ վէճք կը ըմբնաւ: Այսպիսի վարդութիւն հրամանին կը վարդութիւն կը տիրէ, և եթէ պիտի սոլասէ վաւերացման հրամանին, և եթէ պիտի սոլասէ Աղգային գործոց շրջանակին մէջ միայն պիտի սկսի գործել և վաւերացու մէն ետև սիստի սկսի պարտի պարտի ալ վարդութիւն կը վարդութիւն կը տիրէ: Եթէ անհամանութիւն ալ վարդութիւն կը վարդութիւն կը տիրէ, և ի վարդութիւնը որի իրարկութիւնը կը վարդութիւն կը տիրէ: Եթէ անհամանութիւն ալ վարդութիւն կը վարդութիւն կը տիրէ, և ի վարդութիւնը որի իրարկութիւնը կը վարդութիւն կը տիրէ:

նորդութեան ձեռնհաստ թեան սահմանն կընդ
լոյնեն ք և այդ պաշտօնը նոր ընտրելի Փո-
խանորդին կը վերագրենք : Այս կէտք տա-
կաւին պարզուելու կարօտ է , կընայ վիճա-
բանութեան նիւթ ընծացել ուստի կատիզու ինք
գոյն ետքի թռղուէ և միւս կէտերէն փորձել
խնդրոյն որոշումը : Ուրեմն նոխ թռղ հաճի
Ժողովը իւր կամքը յացանել թէ կընդունի
ընտրելի Պատրիարքական Փօխանորդին պաշ-
տօնը Բ. Դրան ծանուցանել և վաւերացումը
խնդրել թէ ոչ կ'ողէ բաւականանալ ծանուց-
մամբ միայն :

Եւ Ատենապետ վաշչոն այս կէտը բռեի
ենթարկելով Ժողովն մեծագոյն մաստիմք ՈՐՈ-
ԵԵՑ Պոտրիարքական Փոխանորդին ընտրո-
թիւնն իւր օրատաճառներով և պաշտօնի սահ-
մաններով Ղրան ծանուցանել ի ժամերազարմութեա:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ՓԱԾԱ . — Կը մնայ այժմ՝ ստ
կէտն որոշել թէ բնարութիւնն ի. Դրան վա-
ւերացման ենթարկելէ ետք հաստատութեան
դիրք չեկած՝ Փոխանորդն ավտի ակսի* իւր
սրաշտօնը թէ ոչ. և եթէ ավտի ակսի ազգային
դործոց շրջանակին մէջ միայն ավտի կապե-
նոց վարել իւր սրաշտօնը թէ ոչ՝ ամբողջավին
դործադրել գայնա :

Եւ Արտենապետ փաշան քուէի ենթարկելով ժամանակակից առաջնահանձնութեամբ ՈՐՈՇԵՑ որ Փօխանորդին ընտրութիւնն ու սլաշտո՞ր Բ. Դրան ծանուցանելէ ետեւ՝ արտանութիւն ունենաց նաև Աղջային ներքին գործոց շրջանակին մէջ զործելու սկսիլ, իսկ Բ. Դրան հետ պաշտօնական յարարելութիւնը սկսելու համար՝ սպասէ մաւեռասման,

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ՓԱՇԱ . — Կը մես ոյժմ
Եահարագ է ֆինանիի ոռոտջարկուծ բարեփոխու-
մը : Ինչ կարծիք ունիր առ մասն :

ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ Ք. ԷՅ. — Ես որպէս մը
առաջ յարմարելու կողմէն էի Շահարտդ է Փէն.
տիի այն առաջարկութ եռն , որ կոէր թէ նո-
րբնափիր Փախտնորդին հաստատութիւնը Պրան-
ծանեցաներու ժամանակ այնպիսի ոճ մը գոր-

ծածենք որ իրը թէ մեր առաջուց անեցած
Պատրիարքական Փոխանորդի պաշտօնն է որ
կ'ընդլացնենք և ոչ ոց ինչ բաց քառ որում
ըստեցաւ թէ Յունաց Պատրիարքայանն Փա
մանակաւ փոխանորդի մը ընտրաթիւնը ըստեր և
Դուռն ընդուներ է զայն բաել է որ օրինակչ
կայ ։ Դուռն անմիջապէս ալիսի ընդունի մեր
ընտրաթիւնն ալ ուրեմնի ինչ հաղի բարեկար
խութեան։

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ՓԱԾԱ. — Կ'աղոչեմ՝ Շահ
պազ է, թէնտիին որ մեզ անդամ՝ մշալ բաց
ցատրէ թէ ի՞նչպէս կ'ըմբռնէ նորընակիք Փու-
խանորդին պաշտօնը մեր ՚ի փարոց ունեցած
Պատրիարքական Փոխանորդին կամ աւելի
առհմանադրասպէս խօսելով Գատաստոնական
խորհրդոյ նոխագահի պաշտօնին հետ . պիտի
վերնո՞յ այս վերջինը երբ միւսն հաստատուի,
եթէ պիտի մեռյ և միայն Պիտան հաճութիւնը
դիրացունելու համար այնալիսի ձեւ մը պիտի
տանք մեր անօրէնտթեան որ իր թէ նոր
պաշտօն չ'ենիք առհմաներ, այլ հին ունեցած-
ին է որ կ'ընդլույնենի :

ՀԱՅՊԱՀ Ն. Էֆ. — Ես երիտաքը միկոնց
բոփ . Գալուստյան . Խորհրդաց նախագահածող արդիւ

վր Փոխանորդնիս Պրան Հաստատել տաղու
առթիս նորամձեւ պաշտօն մը ուղղուելու պիտ
չցուցինելու համար մեր Փոխանորդի պաշտօնն
ընդլույնելու բարեփախութիւնն առաջարկեցի :

Այս միջոցին ժողովականաց մէջէն քռէ
խնդրելու ձայներ լուսելով Շահպաղեան բա-
րեփոխութեան վրայ վիճաբանութեան շարու ։
Նաևութիւնն ու վակումը քոէի պրոեցաւ ե-

ՅԱ ՔԱՆԵՐԻ ԴՅԱ ՀԱ ՔԱՆԵՐԻ ՎԱՆՊՈՒՏԱՆ ԸՆԴՈՒՆՈՒԵ-
ՑԱԿԻ ԺԱԾՈՎԻ ՀՅ :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ՓԱԾԱ. — Կը մեոյ քուէ մ'ալ
տալ և լուծել ոյս վերջին կէտը խնդրոյն :
Ըստոնեցիք Շահպատ է փէնտիի առաջարկած
բարեփոխաթեան ոգին ու խնատը : Որպէս
զի Բ. Պրան դիւրութիւն մ'ընծայած մինինք
վաւերացում կառարելու , որպէս զի լրր նո-
րածե գործ մը չամառակ ։ Եւս Ա. Ա.

յին տնօրէնութիւնը, Շահպաղ է վեհափ կու-
դէ որ Բ. Պրան ըստնք «Արք ի վաղուց ու-
նեցած Պատրիարքական Փոխանորդին պաշ-
տօնը ընդարձակեցինք», որպէս զի ներկաց պա-
րագայիս մէջ կարելի լինի մեր դործերը վա-
րել, և Փոխանորդ մը ընտրեցինք, հաճէ՛
վաւերացնել անոր ընտրութիւնն ու պաշտօնը և
Այս Բ. Պրան համար, խալ ներբնագէս և
մեզի համար, մեր վազեմի Փոխանորդը կամ
Դատաստանական Խորհրդոյ նախագահը պիտի
շարունակէ վարել պաշտօնն իրեն յատուկ սահ-
մոնին մէջ, և նորընտիր Փոխանորդնիս սիփ-
տէ վարէ ինչ սրաշտօն որ իրեն համար ի նորոյ
սահմանեցիք անցեալ նիստին: Սակայն ար-
ժան է մտածել որ Եթէ Բ. Պրուն ստուգէ
թէ երկու Փոխանորդ ունինք, զատ զատ
սրաշտօններով. որիրեն միտյնակ ներկայացուած
է, մի գուցէ սուտ խօսածի սէս երեխնք: Այժմ թող հաճի ժողովս իւր կոմքը յայտնել
թէ արժան կը զատէ՞ արդեօք նոր ընտ-
րելի Փոխանորդին պաշտօնը՝ մեր վաղեմի
Փոխանորդին պաշտօնները իրո մի և կցեալ
ներկացել Բ. Պրան, իրո միհնոյն անձի վը-
րաց կեղլոնացեալ, թէ ոչ ներկայել իրը
արդին և տարբեր պաշտօն մը:

Եւ Առենապետ Փաշան քուէի ենթարկելով յօհուածութեան սահմանուած Փախանորդութեան պաշտօնը իւր հանգամանք ներով իրր ուրոյն և նախակինէն անջատ և ազատ պաշտօնմը ներկայել Բ. Պրան, հետեւապէս Ժողովը Փոխանորդիւ ընտրութեան անցու և քուէտրկութեան ձեռնարկուելով, քուէհամարի համար քննիչ կարգեցան վիճակու

Ա. Համաձետան Հ. էֆէնտի
 Մադոլուլեան Հ. »
 Մէլլիքեան Գ. »
 Փափապեան Ս. »

Անուանական կոչման պահուն ձեռնպահ
դանուեցան՝

ԵՀԱՀՆԻՁՆԱՆ Յ. ԷՊԵՆՏԻ
ՊԵՇԻՐԵԱՆ Ա. >
Օ-ԱՎԱՆԵԱՆ Ո. >

և Մէրեէմ-Գուլի Յ. Էֆ. որ միանգամայն դի-
տողութիւն ըրաւ թէ ուշտ որում ընարելոյն
վրայ կործիքները ցրուեալ կը տեսնեմ, որով
ներկայ պիճակին մէջ առ ի չգոյէ ընդհանուր
համաձայնութեան, մեր նախատակին համելու
ապահովութիւն չընծայեր որոշեալ միջոցը, ես
չեմ մասնակցիր քոէարկութեան, որոյ Ա.Դ.
գոյին Ճաղովէս կատարուելու սկզբունքն ըն-
դունած չէի արդէնո :

•Բառէհամարը կատարուելով յետազայ արդիանիքն անեցաւ :

Թիւ քուէարկուաց	52	
Պարասպ քուէ	4	
— —		
Թիւ քուէից	51	
Բացարձակ առաւելութիւն	26	
Քուէհամար	Քուէ	
S. Մատթէսս	եղա. Խղմիրլեան	» 34
S. Խորէն	» Աշոբթօրեան	» 7
S. Բարթուղիմէսս	» Պրուսայի	» 6
S. Յովհաննէս	» Եղեսեան	» 4
S. Խորէն	» Ասր-Պէյ	» 4
S. Կարապետ	» Աերորեան	» 4
S. Խորէն	» Այրմազի	» 4
— —		

• Քուէ համարի ժամանակ երեսիովանու
մեծ մասը փոքր ինչ հանդշելու դիտմամ
դուրս ելած և Դիւանի անդամք աշխատու
թեան պարտապատ միջոցին՝ հանդիսական ժո
ղովրդեան մէջն բարձրածայն գոչմամբ Ս
տենապետ փաշային ուղղեալ հարցում եղաւ թ
ռազդովիշ այս ըրածը Սահմանադրութեան ո
յօդուածին համեմատ է : Ատենապետ փա
շան պատասխանեց թէ և ԱՊԴԸ երեսիովա
նաց ընտրութեամբ իր իրաւունքն ու հոգա
ծութիւնները Ա.Պ.Դ. Ժողովին յանձնած է
հանդիսականք երեսիովանաց հարցապնդու
ընելու և անոնց գործողութիւնները քննո
գատելու իրաւունք չունին և կանոնը կը հրա
մացէ որ եթէ այսպիսի խնկարգութեանց ձեռ
նարկեն , ատենապետը իրաւունք ունենայ ա
րահը պարագել տալ » : Այս խօսքին վրայ ժ

իրաբու հակառակ ազաղակ և գոշտմեր լրա
ուեցան . յ ներկայ երեսիօնանք լրու-
թեան և լրորե ար ու ԸՆան յորդորակ կարդա-
ւած էս հանդարտութիւնը վերահաս-
տատել յաջողեցան :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ՓԱԾԱ. — [Քուէհամարին
արդիւնքը Ժողովին ներկայերս] ԱՀա ասիկ
Ա. Ժ. Ժ. Փողովը Տ. Մատթէոս եռիխակապաս իշ-
միրլեան քուէից բացարձակ առաւելութեամբ
Պատրիարքական Փոխանորդ կընտրէ . և բայտ
որում այս կերպով երկու փոխանորդ կունե-
նանք ուրոյն պաշտօններով , անուններու չը-
փոթոթեան տեղի չտուլու համար հարկ է
տիտղոսները զանազաննել և վազեմի Փոխա-
նորդն , որ Խառն ժողովէն կընալուի , ոկտր
է իր սահանարդական պաշտօնին անունը կը-
րէ այսինքն Պատաստանական խորհրդոյ նա-
խագահ յորջորջուի . իսկ Պատրիարքական
Փախանորդի տիտղոսն առնու նա՝ զոր Ա. Ժ. Ժ.
Ժողովը ընտրեց այսօր :

ԱՐԴ՝ Ժաղավն որ հասաւ սցժմ՝ խնդրոյն
լուծման այս վերջին կէտին, յանուն Ա.զգ.
Ժողովոյդ կը յայտաբարեմ միանգամ ևս և
հանդիսաւի, թէ Ամեն. Տ. Ներսէս Արքա-
դան Հայոց ազգին Պատրիարքն է միշտ, և
չէ ընդունուած երրէք իւրհամեշտը և չկրնար
ընդունիլ մինչև որ Նորին Արքազնութիւնը
իր հրաժարման պատճառուներուն վերհսողը տես-
նելով պատշաճ չդատէ յետա կոչել զոյն:
Ուստի Նորին Արքազնութեան անկ է ըստ
ուստի շարունակել այն յարաբերութիւն-
ներն զոր այնքան յաջողութեամբ սկսած է և
այն օրն ուր կարենայ Նորին Արքազնութիւնն
դոլ Ա.զգ. Ժողովն և բազիլի իւր նախագա-
հական աթոռին վրայ և ձեռքառնուլ Պատրի-
արքական պաշտօնի բոլոր գործառնութիւնք,
նոյն հետայն կը դադրի նորընտիր Փոխանոր-
դին պատշաճոր:

(ԱՄԵՐԻԿԱՆԱՑ ՏԱՐԱՆԱՐ. — *H. (n. min.)*)

Այս մեսայ հիմոյ Բ. Դիրան մատուցանելի
հանրագրին խմբագրութիւնը՝ ոյս մասին խօսք
մ'ունի՞ք :

ԵՈՒՍՈՒԹԵԱՆ Տ. ԷՅ. — Կառաջարկեալ
օր Խառն Փողովոյ յանձնուի պէտք եղած
թաղրիմն բեր :

ԱՏԵՆԱՊԵՑ ՓԱՅԱ. — Ըստ որում մեն
սիմոֆ ստորադրենք, լաւագոյն է որ մենք կար
դադրենք այս աղ . և (բացիկի ծրագիրը նու
խորդ Առենազբութեան մէջէն կարգալով
ահա այս խմբագրաթիւնը կարծեմ կը պաշ
տասիսանէ կէտ առ կէտ մեր որոշմանց եթէ կը
հաճիք՝ ոյսպէս գրուի ու Դաւար գրկաւի :

ՔԱՓԱՄԱՃԵԱՆ Մ. ԷԺ. — Եռառեֆեան
Էֆէնտի կառաջարկէ Վարչութեան յանձնել
բագրիին գործը. ես ընդհակառակին Ազգային
Ժողովոց կողմէ ըլլալը կառաջարկեմ:

ՏԵՇԱՊԵՑ ՓԱԾԱ . — Եթէ կը հաճիք, մեր
Խորհրդագրանական Յանձնախմբին, յանձնենք,
որ սցս Ժայռվը կը ներկայացուենէ . Բազ նա
մաքար գրել տայ սրբագրելավ, եթէ հարկ կայ,
առանձ է ի մաս ու առանձ է ի մաս

առանց խօստի վախիտթեան, ստորագրել
այս, Երեախտանաց և Ա արշական ժողովա-
կանաց և յանուն Ազգային Ժողովը պատրո-
մարտոթեամբ ներկայել շնորհ ընէ առ բարձ-
րադատիւ Մեծ Եպարքու

Ժաղավել ՀՆԴՈՒՆԵՑ և հաստատեց Առեւ
նապես վաշոցին այն առաջարկութեանը.

Առեանը զայտեցու Ճամփ Ե ին բանորդ
մասով :

Առենադիր **Առենադիմ**
Ա. Յ. ՄԵԼԻՔՅԱՆ **Ա. ԱՍԼԱՆՅԱՆ**

0.2, 0.3, 0.4, 0.5, 0.6, 0.7, 0.8, 0.9, 1.0

ԿՐՈՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

1	S.	Մարտիչ	Ա.	Արքեսուս.	Խըլիմեան	Ա.	Առենապետ
2	S.	Խորէն	Ա.	"	Նար-պէշ	.	.
3	S.	Կարապետ	Ա.	Եսօս.	Սերովեան	.	.
4	S.	Մատթէոս	Ա.	"	Խղմիրլեան	Բ.	Առենապետ
5	S.	Արքայիսիս	Ծ.	Վլոդ.	Ռուբինեան	.	.
6	S.	Գարեգին	Ծ.	"	Թամթարեան	.	.
7	S.	Եղիշիկ	Ծ.	"	Ս. պահանի (Ս. ու նն., պաշտօնիւ դուրս դացած)	.	.
8	S.	Իշխանիս	Ծ.	"	Շիշէճեան	.	.
9	S.	Հմայեակ	Ծ.	"	Դիմաքսեան	.	.
10	S.	Կերտէո	Ծ.	"	Ա. ոլտնեան	.	.
11	S.	Պօղնո	Ծ.	"	Խօլուամեան	.	.
12	S.	Արիստակէս	Ա. առգ. Բ. մշ.	Մամիլլէեան	.	.	.
13	S.	Խորէն	"	"	Փէշիլուսնեան	Բ.	Առենապիր
14	Ա.	Առհանի	"	"	Տ. Սարգսսեան	Ա.	Առենապիր

ՏԱՐԱԲԱՆԱՆ ՃՈՂՈՎ

1	Առարել	Եփէնտի	Ալթուն Տիւրբի	Ա. Ատենակայիր
2	Գէսրդ	»	Աթիմարտանեան	Ա. Ատենապետ
3	Գէսրդ	»	Գըլըճճեան	
4	Կարտալետ	»	Հազարեան	
5	Լօղօֆէթ	»	Պալեօգեան	
6	Մատթէոս	»	Ալիքսանեան	Բ. Ատենադպիր (Հրաժարեալ)
7	Մարտիրոս	»	Միւհէնտիսեան	
8	Միրտիչ	»	Ֆրէնկեան	
9	Յակոբ	»	Զօպանեան	*
10	Յարութիւն	»	Սահակեան	
11	Սահակ	»	Ղազարտսկուն	
12	Սենեքերիմ	»	Մանուկեան	
13	Ստեփան	»	Պէլլիկճեան	Բ. Ատենապետ
14	Տիգրան	»	Բարազանեան	

ԳԻՆ 2 ՀՐՈՒՏ

ՍԵՓՀԱՆԱՅՈՒԹԻՒՆ ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՄԱՏՈՒԿԻՆ

ԱԶԴԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎՐԴՈՅ ԽՄԽՈՒՅ ՅԱՅՎԱՅԵԱԼ

Կը ծախուի ի Դիւմնատան Պատրիարքարանի, և Ղալաթիոյ
Ա. Լուսաւորիչ Եկեղեցւոյ բանկալը և Հայ գրավաճառաց քով.